

кп/127/710/17 // Єдиний державний реєстр судових рішень / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до вироків: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/2>

6. Вирок Суворовського районного суду м. Одеси від 09.06.2015 / Справа № 523/8379/15-к ; Провадження № 1-кп/523/394/1 // Єдиний державний реєстр судових рішень / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до вироків: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/2>

7. Вирок Новоушицького районного суду Хмельницької області від 16.11.2016 р. / Справа № 680/853/16-к ; Провадження № 1-кп/680/64/16 // Єдиний державний реєстр судових рішень / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до вироків: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/2>

УДК 343.131

Канюка І.М.,

канд. юрид. наук, старший викладач кафедри кримінального процесу та криміналістики Івано-Франківського юридичного інституту

Національного університету «Одеська юридична академія»,

Мінкевич О.І.,

студентка 6-го курсу

ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Стаття присвячена здійсненню комплексного теоретичного аналізу системи гарантій забезпечення права на свободу і особисту недоторканність у кримінальному провадженні. Встановлено, що складовими структури гарантій забезпечення права на свободу та особисту недоторканність є: безпосередньо наявність права на свободу та особисту недоторканність; процесуальна форма самого кримінального провадження, що включає можливість законного обмеження права на свободу та особисту недоторканність; а також процесуальні санкції, які

застосовуються при порушенні чи невиконанні обов'язків органу, який здійснює кримінальне провадження, щодо існуючого порядку арешту, тримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину.

Ключові слова: кримінально-процесуальні гарантії, гарантії прав і свобод, право а свободу і особисту недоторканність, затримання, тримання під вартою, міжнародні стандарти.

Стаття посвящена осуществлению комплексного теоретического анализа системы гарантий обеспечения права на свободу и личную неприкосновенность в уголовном производстве. Установлено, что составляющими структуры гарантий обеспечения права на свободу и личную неприкосновенность являются: непосредственно наличие права на свободу и личную неприкосновенность; процессуальная форма самого уголовного производства, включая возможность законного ограничения права на свободу и личную неприкосновенность; а также процессуальные санкции, которые применяются при нарушении или невыполнении обязанностей органа, осуществляющего уголовное производство по существующему порядку ареста, содержания под стражей и задержания лиц, подозреваемых в совершении преступления.

Ключевые слова: уголовно-процесуальные гарантии, гарантии прав и свобод, право на свободу и личную неприкосновенность, задержания, содержания под стражей, международные стандарты.

The article is aimed to provide a comprehensive theoretical analysis of the system of guarantees of ensuring the right to liberty and personal integrity in the criminal proceedings. It has been established that the constituent elements of the guarantees of the right to liberty and personal integrity in the criminal proceedings are: the right to liberty and personal integrity in itself; procedural form of the criminal proceedings, including the possibility of legitimate restriction of the right to liberty and personal integrity; as well as procedural sanctions applied in case of violation or non-fulfillment of the duties of the body conducting criminal proceedings regarding

the existing order of arrest, detention and arrest of persons suspected of committing a crime.

Key words: criminal procedural guarantees, guarantees of rights and freedoms, right and freedom and personal integrity, detention, arrest, international standards.

Постановка проблеми. Здобуття Україною незалежності, розбудова демократичної правової держави викликали необхідність реформувати кримінальне процесуальне законодавство як у цілому, так і окремі його інститути. Прийнята у 1996 році Конституція України вимагає посилення правових гарантій дотримання прав і свобод громадян. Небезпеку їх безпідставного обмеження чи порушення у кримінальному процесі становлять запобіжні заходи, які у певний спосіб впливають на реалізацію конституційних прав громадян, оскільки так чи інакше обмежують їх особисту свободу, хоч і тільки на підставах та в порядку, які встановлені законом.

Реальність права на свободу й особисту недоторканність ґрунтується на системі юридичних механізмів, що забезпечують його дію і тому набувають значення юридичних гарантій. Найважливішими з них є вперше встановлений Конституцією України судовий порядок арешту та взяття під варту, чітка регламентація в галузевому законодавстві підстав та строків цих примусових заходів. Судова процедура суттєво підвищує рівень захисту прав та свобод, оскільки містить низку гарантій від їх свавільного обмеження, сприяє винесенню законного та обґрунтованого рішення [1, с. 168].

Аналіз дослідження даної проблеми. Проблемами забезпечення прав людини у кримінальному судочинстві цікавилось багато українських та зарубіжних процесуалістів, серед яких В.І. Галаган, Ю.М. Грошевий, В.Т. Маляренко, М.М. Михеєнко, В.В. Молдаван, О.В. Негодченко, В.Т. Нор, В. Опришко, Д.П. Письменний, П.М. Рабинович, М. Рісний, Т.В. Садова, В.М. Тертишник, Ю.О. Тихомиров, Є.А Тихонова, О.М. Толочко, Ю. Шемшученко, В.П. Шибіко, М.Є. Шумило та інші.

Здійснювана в Україні судова і правова реформи, розробка нового кримінального процесуального законодавства України, вступ України в Раду Європи спричинили не лише наповнення новим змістом традиційних положень кримінального процесуального права, але і появу нових інститутів, які мають безпосереднє практичне значення, зокрема щодо підсилення захисту прав і свобод учасників кримінального провадження в ході застосування запобіжних заходів. Вищевикладене вказує на актуальність дослідження, його теоретичне та практичне значення.

Мета статті. Метою статті є здійснення комплексного теоретичного аналізу системи гарантій забезпечення права на свободу і особисту недоторканність у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Правову основу забезпечення права на свободу й особисту недоторканність у кримінальному провадженні становлять Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України), Загальна декларація прав людини, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та інші нормативно-правові акти. Отже, право на свободу і особисту недоторканність закріплено як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівнях, однак таке закріплення (декларування) само по собі ще не здатне забезпечити реальну можливість реалізації цього права у тому чи іншому кримінальному провадженні.

Для того, щоби забезпечити дієвий механізм реалізації права особи на свободу і особисту недоторканність у законодавстві повинна існувати чітка система гарантій, які покликані запобігати безпідставному втручанню органів, що здійснюють кримінальне провадження, у сферу дії даного права, не допускати його обмеження інакше, ніж на підставах і в порядку, передбаченому законом.

Забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність під час застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні варто розуміти як цілісний правовий механізм, який передбачає чітко визначені підстави

правомірного обмеження невід'ємного права людини та спрямований на обмеження свавілля органів державної влади під час застосування заходів кримінального процесуального примусу у поєднанні з наданням особі відповідних гарантій [2, с. 53].

Щодо системи процесуальних гарантій, в процесуальній літературі існує тенденція до виділення гарантій прав і свобод в окрему групу. Такої позиції притримується О.Ф. Скаун, яка пропонує відокремлювати юридичні гарантії законності від юридичних гарантій прав, свобод і обов'язків людини і громадянина, відносячи до юридичних гарантій законності передбачену законодавством систему правових умов і правових засобів, спрямованих на забезпечення режиму законності і правопорядку, а під юридичними гарантіями прав, свобод і обов'язків людини і громадянина пропонує розуміти систему нормативно визначених, організаційно оформлених способів і засобів, що забезпечують реальне втілення прав, свобод і обов'язків людини і громадянина [3, с. 67].

Смоков С.М. розглядає процесуальні гарантії прав і свобод людини у кримінальному процесу як особливий вид гарантій, які виступають засобом їх забезпечення і реалізації в процесі кримінального судочинства, захисту від безпідставного втручання, відновлення порушених прав [4, с. 32].

Система гарантій забезпечення прав і свобод має свою структуру. Заворотченко Т.М. зазначає, що структура гарантій прав і свобод особи включає: по-перше, юридичні акти, тобто закони, підзаконні та інші нормативні акти, які містять норми про права та свободи людини; по-друге, організаційно-правову діяльність суб'єктів права; по-третє, спеціальні гарантуючі методи впливу на суспільні відносини, такі як правотворчі, правореалізуючі та контрольні-наглядові процеси, направлені на забезпечення прав та свобод людини [5, с. 25].

Найбільш комплексно, на нашу думку, розглядають систему процесуальних гарантій прав і свобод С.М. Смоков та К.Г. Горелкіна, які до цієї системи цілком виправдано відносять такі елементи: юридичне визначення самих прав і свобод; недопустимість звуження прав і свобод як за обсягом, так і за

змістом; визначення процедури їх реалізації; роз'яснення учасникам процесу прав і свобод і порядку їх реалізації; надання реальної можливості для самореалізації; утримання від порушень прав і свобод з боку інших учасників процесу; надання допомоги з боку слідчого, органу дізнання, прокурора, захисника і суду в реалізації прав і свобод іншими учасниками процесу; попередження порушень прав і свобод та покладення обов'язку здійснення заходів щодо їх попередження на осіб, які ведуть кримінальне судочинство чи виконують функцію процесуального контролю і нагляду; захист прав і свобод – встановлення перешкод, які б виключали їх порушення; відновлення порушених прав і свобод [4, с. 32].

Право на свободу і особисту недоторканність, як і інші права і свободи у кримінальному провадженні, має власні гарантії забезпечення, які власне витікають із загальних гарантій прав і свобод.

На думку А.О. Побережника, складовими структури гарантій забезпечення права на свободу та особисту недоторканність в кримінальному провадженні є: безпосередньо наявність права на свободу та особисту недоторканність; процесуальна форма самого кримінального провадження, що включає можливість законного обмеження права на свободу та особисту недоторканність; а також процесуальні санкції, які застосовуються при порушенні чи невиконанні обов'язків органу, який здійснює кримінальне провадження, щодо існуючого порядку арешту, тримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину [6, с. 200].

Гарантії права на свободу і особисту недоторканність передбачені в першу чергу міжнародно-правовими актами. Для того, щоби позбавлення волі здійснювалось в рамках Європейської Конвенції, воно повинно відповідати двом критеріям: позбавлення волі має бути юридично законним відповідно до внутрішнього права країни; окрім того, воно має бути правомірним у світлі Конвенції, тобто відповідати підставам, що складають вичерпний перелік п.1 ст. 5 [7, с. 221].

Гарантії, які містяться в ст. 5 Конвенції, мають основне значення в демократичному суспільстві. Це неодноразово

підкреслювалось і в рішеннях Європейського суду з прав людини. Будь-яке позбавлення волі має не тільки здійснюватись відповідно до основних процесуальних норм національного законодавства, а й відповідати меті ст. 5, тобто захищати людину від свавілля влади. Ці вимоги по захисту особи від будь-яких зловживань зі сторони влади підтверджуються і тим фактом, що п. 1 ст. 5 обмежує обставини, за якими людину може бути позбавлено волі на законних підставах. Ці підстави не підлягають розширеному тлумаченню, тому що вони є винятками з фундаментальних гарантій особистої свободи людини.

До гарантій захисту від свавільного арешту, що містяться в пунктах 2, 3, 4, і 5 цієї статті, відносяться обов'язок негайно сповістити заарештовану людину зрозумілою для неї мовою про підстави арешту, негайне припровадження її до суду, право на судовий розгляд протягом розумного строку або на звільнення до початку судового розгляду, право на швидкий судовий розгляд, право на отримання компенсації за незаконне затримання. Відповідно до пункту 4 статті 5 Конвенції, кожна людина, позбавлена волі внаслідок арешту або затримання, має бути негайно звільнена судом, якщо затримання не є законним.

Борисов В.І., Глинська Н.В., Зеленецький В.С. та Шило О.Г., проаналізувавши практику Європейського суду з прав людини, вважають, що обмеження волі шляхом застосування затримання та взяття під варту при досудовому провадженні по кримінальній справі може вважатися таким, що відповідає конвенційним положенням, при дотриманні вимог національного законодавства, яке повинно передбачати такі мінімальні гарантії:

1) застосування запобіжних заходів має засновуватися на достатніх підставах, які, з одного боку, свідчать про існування обґрунтованого висновку про причетність особи до вчинення злочину (підозри, обвинувачення), а з другого – дають можливість обґрунтовано спрогнозувати майбутню негативну поведінку підозрюваного або обвинуваченого в разі залишення його на волі до судового розгляду. Вичерпний перелік зазначених підстав має бути чітко визначений у законі;

2) рішення про попереднє ув'язнення повинно прийматися таким органом влади, який відповідає вимогам міжнародних стандартів щодо незалежності та неупередженості;

3) затримана особа має негайно постати перед суддею чи іншою службовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу;

4) особа, яку позбавлено волі в результаті арешту або затримання, має право оскаржити до суду законність таких дій. Ця скарга повинна розглядатися невідкладно, і, якщо суд визначить таке затримання як незаконне, особа має бути негайно звільнена. Обвинувачений повинен мати право доступу до матеріалів справи, які були використані органами провадження слідства при перевірці рішення про попереднє затримання обвинуваченого;

5) одним з ефективних засобів правового захисту особи, яка затримана або взята під варту, має бути гарантоване право на допомогу адвоката [8, с. 14-15].

Основні принципи, що гарантують законність затримання, містяться у Зводі принципів захисту всіх осіб, що піддаються затриманню або взяттю під варту в будь-якій формі, прийнятому резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1998 року. Головним принципом, якому повинно відповідати кожне затримання, є принцип законності. Арешт або затримання повинні здійснюватись у суворій відповідності до закону і особами, повноваженими законом для цієї мети.

Міжнародними документами встановлений особливий порядок поведження із неповнолітніми, які піддані арешту або затриманню. Основним документом захисту прав неповнолітніх є Конвенція про права дитини. В Конвенції наголошується, що попереднє ув'язнення чи інша форма позбавлення волі повинна бути надзвичайною мірою, яка застосовується протягом якомога коротшого терміну, діти повинні триматись окремо від дорослих (стаття 37 Конвенції про права дитини).

Основні принципи взяття під варту встановлені Рекомендацією R (80) 11 та Резолюцією (65) 11 Комітету Міністрів Ради Європи про взяття під варту до суду. В цих документах містяться наступні принципи взяття під варту:

1) взяття під варту ніколи не повинно бути запобіжним заходом, який застосовується в обов'язковому порядку абсолютно до всіх. Судовий орган повинен приймати своє рішення з урахуванням фактів та обставин справи; 2) взяття під варту повинно розглядатись як винятковий запобіжний захід; 3) взяття під варту повинно застосовуватися чи продовжуватися у випадку суворої необхідності, за жодних обставин не повинно застосовуватися для цілей покарання; 4) будь-яке рішення про взяття під варту повинно формулювати якомога точніше зміст обвинувачення та підстави на користь тримання під вартою. Воно повинно одразу ж бути доведено до відома особи, яку взято під варту; 5) повинні бути передбачені ефективні гарантії для запобігання триманню під вартою, крім випадків, коли це суворо необхідно; 6) особа, яка взята під варту, повинна бути проінформована про свої права та умови їх здійснення; 7) у деяких випадках з більшою користю замість взяття під варту можуть бути застосовані інші заходи, зокрема: нагляд вдома; заборона залишити конкретне місце чи район без дозволу судді; наказ періодично з'являтися у визначені органи; вилучення паспорта чи інших документів, які встановлюють особу; надання забезпечення; направлення молодих злочинців у спеціальні заклади [4, с. 39-40].

До основних правових засобів захисту, зазначених в Рекомендаціях, можна віднести: обмеження строку взяття під варту, встановленого законом чи судовим органом; перегляд рішення про застосування взяття під варту *ex officio* на періодичній підставі; право на оскарження до судового органу; право на допомогу адвоката.

Таким чином, до системи гарантій забезпечення права на свободу і особисту недоторканність можна віднести такі положення:

1) чітке юридичне визначення поняття, змісту та обсягу права на свободу і особисту недоторканність.

Варто зазначити, що особа не може відмовитись від прав, які гарантовані їй у ст. 5 Конвенції, навіть якщо вона добровільно погодилась на позбавлення свободи, а абз. 3 п. 65 Рішенні по справі «Де Вільде, Оме і Версип проти Бельгії»

Європейський суд підкреслив, що право на свободу має занадто велике значення для особи у демократичному суспільстві, щоб вона змогла втратити захист з боку Конвенції з тієї лише причини, що сама дала згоду на тримання себе під вартою [9].

Прийняття нового Кримінального процесуального кодексу (КПК) України у 2012 році стало важливою подією в житті українського суспільства, кроком у напрямі реального втілення принципів змагальності та рівності сторін кримінального провадження, забезпечення на стадії досудового розслідування судового контролю за дотриманням прав людини, яка потрапила під кримінальне переслідування. З урахуванням вимог міжнародних стандартів новий КПК у статті 12 законодавчо закріпив зміст засади забезпечення права на свободу і особисту недоторканність у кримінальному провадженні, згідно з якою ніхто не може триматися під вартою, бути затриманим або обмеженим у здійсненні права на вільне пересування в інший спосіб через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення інакше як на підставах та в порядку, передбачених КПК; кожен, кого затримано через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення або інакше позбавлено свободи, повинен бути в найкоротший строк доставлений до слідчого судді для вирішення питання про законність та обґрунтованість його затримання, іншого позбавлення свободи та подальшого тримання. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого судового рішення про тримання під вартою; про затримання особи, взяття її під варту або обмеження в праві на вільне пересування в інший спосіб, а також про її місце перебування має бути негайно повідомлено її близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи в порядку, передбаченому КПК; кожен, хто понад строк, передбачений цим Кодексом, тримається під вартою або позбавлений свободи в інший спосіб, має бути негайно звільнений; затримання особи, взяття її під варту або обмеження в праві на вільне пересування в інший спосіб під час кримінального провадження, здійснене за відсутності підстав або з порушенням порядку, передбаченого

КПК, тягне за собою відповідальність, установлену законом [10].

2) чітке законодавче визначення процедури реалізації права на свободу і особисту недоторканність, а також підстав і порядку його обмеження;

Новий кримінальний процесуальний кодекс, дотримуючись вимог Конституції України, Конвенції та практики Європейського суду з прав людини встановив у кримінальному провадженні такі обмеження права на свободу та особисту недоторканність: – затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення як тимчасовий запобіжний захід; – затримання підозрюваного, обвинуваченого з метою приводу для участі в розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; – затримання в Україні особи, яка розшукується іноземною державою у зв'язку із вчиненням нею кримінального правопорушення, та застосування до неї тимчасового арешту; – застосування до підозрюваного, обвинуваченого таких запобіжних заходів, як домашній арешт та тримання під вартою; – покладення на підозрюваного чи обвинуваченого у разі застосування до нього запобіжного заходу – особистого зобов'язання обов'язків, передбачених п.п. 2, 5, 8 ч.5 ст.194 КПК; – примусове поміщення особи до лікувального закладу для проведення стаціонарної медичної чи психіатричної експертизи; – поміщення дитини, яка вчинила суспільно-небезпечне діяння у віці від 11-ти років до досягнення віку, з якого може неставати кримінальна відповідальність, до приймальника-розподільника на строк до 30-ти днів та його продовження ще до 30-ти днів; – тримання особи під вартою в Україні, коли є рішення компетентного органу іноземної держави про взяття її під варту або призначення їй покарання у вигляді позбавлення волі, якщо ця особа транзитно перевозиться територією України або тимчасово видана в Україну; – застосування екстрадиційного арешту до особи, яка вчинила злочин за межами України, але була затримана в Україні і до якої був застосований тимчасовий арешт, після надходження запиту органу іноземної держави про її видачу. Стаття 12 КПК України передбачає, що ніхто не може

буди обмежений у праві на свободу та особисту недоторканність. Виходячи із цього, при застосуванні даної норми слід мати на увазі, що її дія поширюється як на підозрюваного, обвинуваченого, так і на інших суб'єктів кримінального провадження [11, с. 155].

3) наявність судового контролю за втручанням у сферу дії права на свободу і особисту недоторканність;

Так, новий КПК ще більше розширює функцію суду щодо контролю за дотриманням прав і свобод учасників кримінального провадження під час заходів кримінального процесуального примусу, зокрема запобіжних заходів, а також запроваджує з цією метою інституту слідчого судді, як особи, яка спеціально уповноважується на здійснення такого контролю.

4) передбачена законом відповідальність за незаконне втручання у дію права на свобод у і особисту недоторканність;

На думку О. Пожар, саме притягнення до відповідальності кожного без виключення працівника правоохоронних органів, який порушує права людини, є одним дієвим механізмом охорони та захисту права на особисту недоторканність. Для цього потрібна певна воля правозастосовувачів, адже навіть коли доказів вини достатньо, їх практично не вдається притягти до відповідальності, винятки становлять випадки висвітлення фактів правопорушень у засобах масової інформації, що спричинили широкий громадський резонанс [12, с. 43].

У абз. 1 п. 18 Листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» № 511-550/04-13 від 04.04.2013 р. зазначається, що клопотання про продовження строку тримання під вартою має право подати прокурор, слідчий за погодженням із прокурором не пізніше ніж за п'ять днів до закінчення дії попередньої ухвали про тримання під вартою. Якщо ж таке клопотання подане пізніше, воно вважається поданим із порушенням процесуальних строків. Слідчий суддя, суд у такому випадку, приймаючи клопотання до розгляду, зобов'язаний порушити питання про відповідальність

слідчого, прокурора, який порушив процесуальний строк, перед органами, які уповноважені притягати його до дисциплінарної відповідальності (наприклад, перед прокурором вищого рівня) [13].

Також передбачена і кримінальна відповідальність, таку ст. 371 КК України вказується, що завідомо незаконне затримання або незаконний привід, особа карається позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років або обмеженням волі на строк до трьох років. За завідомо незаконні домашній арешт або тримання під вартою – карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

5) відновлення права на свободу і особисту недоторканність у випадку виявлення незаконного обмеження цього права.

Ця гарантія знаходить свою реалізацію у нормах КПК, які передбачають вимогу негайного звільнення особи, яка незаконно позбавлена права на свободу, відновлення її прав, а також відшкодування їй шкоди, завданої такими діями.

Висновки. Таким чином, гарантії, які містяться в ст. 5 Конвенції, мають основне значення в демократичному суспільстві. Це неодноразово підкреслювалось і в рішеннях Європейського суду з прав людини. Будь-яке позбавлення волі має не тільки здійснюватись відповідно до основних процесуальних норм національного законодавства, а й відповідати меті ст. 5, тобто захищати людину від свавілля влади.

Складовими структури гарантій забезпечення права на свободу та особисту недоторканність в кримінальному провадженні є: безпосередньо наявність права на свободу та особисту недоторканність; процесуальна форма самого кримінального провадження, що включає можливість законного обмеження права на свободу та особисту недоторканність; а також процесуальні санкції, які застосовуються при порушенні чи невиконанні обов'язків органу, який здійснює кримінальне провадження, щодо існуючого порядку арешту, тримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину.

Література:

7. Маринів В.І. Конституційні гарантії забезпечення права людини на свободу й особисту недоторканність та їх реалізація в кримінально-процесуальному законодавстві України / В.І. Маринів. // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – №1. – С. 166-175.

8. Волков К.Д. Забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність під час застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні: дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Кирило Дмитрович Волков. – К, 2015. – 245 с.

9. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / О.Ф. Скакун. – Харків : Еспада, 2006. – 776 с.

10. Смоков С.М. Гарантії застосування заходів процесуального примусу у кримінальному судочинстві України : [монографія] / С.М. Смоков, К.Г. Горелкіна. – Одеса : Астропринт, 2012. – 152 с.

11. Заворотченко Т. М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2002. – 222 с.

12. Побережник А.О. Проблемні питання визначення системи та структури гарантій забезпечення права на свободу та особисту недоторканність в кримінальному провадженні / А.О. Побережник // Право і суспільство. – 2015. – № 4 (частина 2). – С. 198-205.

13. Рішення Європейського суду з прав людини у справі Brogan and Others v. United Kingdom // Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – [вид. 2-е]. – К. : Реферат, 2007. – 848 с.

14. Затримання та взяття під варту в процесі дізнання та досудового слідства в Україні / [Борисов В. І., Глинська Н. В., Зеленецький В. С., Шило О. Г.] – Х. : Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2004. – 160 с.

15. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Де Вильде, Оомс і Версип проти Бельгії» від 18.06.1971 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/980_161.

16. Кримінальний процесуальний кодекс України [текст] : К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 254 с.

17. Бучківська В.Л. Обмеження свободи особи та її недоторканості під час кримінального провадження: новий Кримінально-процесуальний закон з урахуванням практики Європейського суду з прав людини / В.Л. Бучківська. – 2013. – С. 153-

158. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

18. Пожар О. Проблеми забезпечення права на особисту недоторканність в Україні та деякі шляхи їх вирішення / О. Пожар. – Юридичний вісник. – 2014. – № 4. – С. 40-45.

19. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України // Лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 04 квітня 2013 року № 511-550/0/4-13 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0511740-13>

УДК 343.125

Поцілуйко В. М.,

аспірант Запорізького національного університету,
викладач Чернівецького інституту
Міжнародного гуманітарного університету

НАУКОВА ДОЦІЛЬНІСТЬ ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ В КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ ТА СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

В статті наведені аргументи, що вказують на наукову доцільність порівняльно-правового дослідження заходів забезпечення провадження в кримінальних справах та справах про адміністративні правопорушення. Виокремлено спільні та відмінні ознаки заходів забезпечення провадження у справах про кримінальні та адміністративні правопорушення, з'ясовано характер обмежень прав і свобод учасників провадження кожної групи даних заходів та визначено гарантії законності їх застосування.

Ключові слова: заходи кримінально-процесуального примусу, адміністративний примус, заходи забезпечення